

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsékben.

Tornaverseny.

Székesfehérvár piros pünkösdi két szép ünnepén ismét oly látványosságnak volt tanuja, hogy méltán irányult ismét rája az egész ország tekintete. Izmos karu, bátor tekintetű, ép testben ép lelket hordozó magyar ifjak vonultak végig városunk utcáin. Gyönyörűséggel néztük őket, büszkén, lelkesedéssel tekintettünk rájuk, mert éreztük, hogy mily óriási fontossága van nemzetünk életében a testedzésnek.

Elványadt, vézna, vérszegény nemzet-ségnek nem lehet jövője a hazájában. A nemzeteket csak az erő tarthatja fenn s gyöngye testben erőten a lélek is és nem képesíthet nagy és dicső alkotásokra.

Nálunk Magyarországon a sportot elfelejtették művelni. Ifjuságunk többre becsüli a kávéházak tüdőt sorvasztó füstjét, a korcsmák bűzös levegőjét a fáradságot igénylő, de azért gazdagon jutalmazó testedzésnél. A külföld mögött ebben is nagyon hátramaradtunk. Németországban több tornaegyesület van, mint minálunk sportegyletbe beirt tornász. Most ébredünk, most eszmélünk s érezzük, hogy kötelességeinket ezen a téren sem szabad tovább elmulasztani.

Mi hisszük és reméljük, hogy városunk ifjuságára csak lelkesítőleg fog hatni a pompás példa, mely két napon át ezer és ezer változatban lejátszódott. Hiszünk és reméljük, hogy ifjaink meg fogják érteni a tornászás nagy fontosságát és nem elégsznek meg azzal, hogy egynéhány valóban tiszteletreméltó ifju küzdjön a babéért, míg a többi a csendes szórakozások egyéb nemeivel elégszik meg. Meg fogja érteni őket a közönség s ha támogatásra lesz szükségük, szívesen áll melléjük anyagi áldozatokkal. Városunk törvényhatósági bizottsága áldozatkészségének ismét oly kiváló jelet adta, a mely bizvást megéltetheti velük, hogy az intéző körök teljes okossággal és előrelátással méltányolni tudják ifjaink nemes törekvéseit.

Sportegyletünk is büszke lehet, hogy tornatere a legkiválóbbak és a legjobban sikerültek közé tartozik, ha továbbá hozzávesszük azt a körülményt, hogy az időjárás minden eshetősége mellett rendkívül kedvező volt, végül ha nem feledkezünk meg arról, hogy városunk hatósága, valamint a nagy közönség a legvállalóbb módon

vette ki részét a vendéglátás áldozataiból s mindez olyan von, hogy vendégeinket a legkedvesebben kielégítette: körülbelül elmondhatjuk, hogy a tornaünnepély kiválóan sikerült.

A mi fiaink ismét meghozták a dicsőséget városunknak. Köztük különösen *Lichtneckert* László újra bebizonyította, hogy Magyarország legelső atlétái között foglal helyet. Kivüle több első rendű, azontul egész sereg kisebb díj jutott versenyzőink birtokába. S ha a Toldy-díjat nem nyerték is el, de bebizonyították, hogy a fehérvári tornászok az ország legelső tornászaik közé számítandók. Csak többen volnának, a kik a kötelesség nehéz és fászsító munkájában nemcsak esetleg, hanem állandóan és rendszeresen kivennek a maguk részét!

A dicséret és elismerés bátran megilleti az országos vezért, *Nagy Emil* dr., a ki — miként minden ügyében bebizonyította, most is állott érte, hogy a mit kezébe vesz, azt alaposan csinálja s a siker kísérei működését. A mi házi ügyünk mindenc *Turján József* pénzügyigazgató volt. A ki ismeri az ilyen ügyek természetét, tudja, hogy az ilyen nagy dolgok keresztülvitelére egy ember kell, a ki mint a gépész a masinája mellett úgy áll ott izzadva, figyelve, minden kis csavart ismerve, minden erőforrással tisztában. *Turján József* nélkül ezt a nagy munkát elvégezni nem lehetett volna. Kivüle *Liebhárd János* segéd mérnök, valamint *Královits Imre* a technikai munka végzésében szereztek óriási érdemeket.

A verseny, amely a maga imponáns méreteivel s látványosságával két napig bírta a városunk és vármegyénk közönségének, érdeklődését szokatlan élénkséget hozott petyhüdt vérkeringésű városunkba. A verseny főbb és élvezetesebb pontjait okos tapintattal a délutánokra tette a rendezőség s így különösen a délutáni versenynek akkora közönsége volt, amekkorát régen láttunk együtt városunkban. A tribünök és a rögtönzött állványok nem tudták befogadni az óriási közönséget, s így az érdeklődők nagyrésze a pályán kívül széles gyűrűben foglalt helyet.

A tornászok egyrésze már szombaton este megjelent, legnagyobb részük azonban vasárnap d. e. gyorsvonattal érkezett meg Budapest felől. Ekkor érkezett meg a tornászok szövetsége is élén *Nagy Emil* dr. elnökkel, akit a pályaudvaron *Turján József* fogadott nagy kiütdítséggel.

A versenyre 15 egyesület jelent meg, azonkívül több egyesület képviselte magát. A megjelent egyesületek vasárnap reggel fél 8 órakor kezdették meg a versenyt csekélyebb érdeklődés

mellett. A vasárnapi versenyek nagyrészt előmérkőzések voltak, amelyek a főversenyen résztvevő egyesületeket állapították meg. Előmérkőzés volt a rudugrásból, a szabadgyakorlatokból, a 800 méteres síkfutásból.

A vasárnapi verseny másik érdekesebb fele d. u. 2 órakor kezdődött Óriási közönség jelent meg rajta, amelynek sorában ott láttuk *Prohászka Ottokár* dr. megyéspüspököt, *Széchényi Viktor* gróf főispánt, *Nónay Horvát* Jenő altábornagyot, *Nagy Emil* dr. szövetségi elnököt, *Szits* Jenő alispánt, *Zichy* Rafael grótot, *Mandorff* Géza báró orszgy. képviselőt, valamint városunk és megyénk társadalmának színeit-javát.

Verseny alatt a honvédeknek játszott ismert zenei kvalitásaival. A délutáni verseny főbb pontjai a Toldy-verseny, gerelyvetés, távolugrás, tornászati főverseny, nyújtó, korlát s különböző szertornászatok, voltak. A közönség mohó kíváncsisággal nézte végig a dicsőség pálmájáért a végső erőfeszítésig vívott küzdelmeket s lelkes tapsal honorálta a testierő ritmikus produkcióit. A verseny jól belenyultott az alkonyatba. A közönség azonban nyugalmas kiváncsisággal kitartott s nagy élvezettel nézte végig a verseny utolsó, de legnagyobb s legkülönbözőbb számát a fűleslabda mérkőzést. Itt az Eperjesi Torna és vívőegylet mérte össze kipróbált erejét az Óbudai Torna Egyesülettel és háromnegyed óráig tartó izgalmas küzdelemben teljes diadalt aratott felette. Az eredmény volt: 4:2.

A verseny pályateréről a színházba sietett a közönség, hogy megtekintse a birkózók hajnoki versenyét.

A birkózók valóban komolyan vették a dolgukat. Alaposan meg-megnyomorgatták egymást s a mentők 10 esetben siettek segítségükre, zúzódásokon kívül nem egyenl orrvérzés, sőt vérköpés is fordult elő. Az érdeklődés központja természetesen Weisz Rikárd, a világbajnok volt, aki ellenfeleit gyönyörű művészettel lapította a földhöz. A mérkőzés éjjel után fél egykor végződött.

A verseny második napján folytak le a főversenyek s egyuttal ekkor dőlt a verseny eredménye. A verseny legpoetikusabb s leglélegtelőbb részei a második napra estek. Ekkor volt a díszes felvonulás, amelyben az egymásután kibgnatkozó csapatok imponáns látványt tártak a szemlélődő elébe. A csapatok a pályá hátsó kapuján léptek a pályára s a pályát megkerülvén katonás fegyvelemben léptek el a közönség előtt. Feltűnően kedves látványt nyújtott a két női csapat, amely a tornász ügyességnek a mozdulatok ritmikájában nem kevesebb virtuozitást mutatott, mint a férfi csapatok. A menetek báját nagyban emelte a zenekar, amely a légráktikusabb indulókat játszotta. A felvonuló csapatok sorrendje a következő volt: Budapesti Pótlások, Torna Egyesülete, III. ker. Torna és Vívó Egyesület, Szivári Torna Egylet, Budapesti Budai Torna Egylet, Óbudai Torna Egylet, K. A. O. E. Egylet, Pécsei Torna Egylet, Pécsi Torna Egylet. A felvonulást, amelyben a csapatok saját külön zászlajuk alatt telenek meg, az elhelyezkedés követte. Az 5-6 száz főnyi tornász ifjuság arányos elhelyezkedésével az egész pályateret be-

Sövegjártó János

vászon kereskedése menyasszonyi kelengyék

olcsó, szabott árak mellett.
Székesfehérvár, Barátok épülete.

töltötte. A szövetség elnöke, Nagy Emil dr. most a csapatok előtt a következő lendületes és gondolatokban gazdag beszédet mondotta:

A MOTESZ esztendőnként kerüllet torna-ünnepélyeket szokott rendezni, hogy a testedzés nemes eszméjét kultiváljuk s lelkes híveinek számát szaporítsuk.

Idén ezen tornaünnepély megtartására a Székesfehérvári Torna-Clubot kértük fel s lehetetlen a legösszintébb elismerés zászlaját meg nem hajtani az előtt az odaadó szép munkálkodás előtt, amelyet a Székesfehérvári Tornaclub kifejtett, s amely őt a jövőben még nagyobb célok elérésére képesnek mutatja. Bajtársi köszönet ezen derék együletnek, kiváló vezetőségének s minden egyes tagjának.

De mély köszönetet kell mondanom nemes Fejérmegye s ezen ősi koronázó város egész kedves társadalmának, a mélyen tisztelt védnöki karnak, a rendezőségnek, a főispán urnak, minden szép és közérdeklő dolgot lelkes felkarolójának, valamint a város fejének a polgármester urnak, s amit legelőször kellett volna mondanom, a hölgyeknek, akik lelkes arcuk sugarával a nemes törekvés világát gyújtják meg a tornászok szívében.

Az ember a teremtés koronája. Erejével, alkotó intelligenciájával uralja a földet s szüntelen lépésekkel viszi előre az emberiséget a haladás pályáján, az erkölcsi jó s a szellemi tökély vég-célja felé.

Ebben a nagy munkában az egészséges test az egészséges lélek kiegészítő része.

Hiába jó a mag, ha silány a föld, amelyben teremnie kell. Gazdag aratást csak erős föld adhat, a szellemi erő állandó jó működését csak erős test biztosíthatja.

Hiába lovagol szépen a huszár, ha csetlik-botlik, roskadozik alatta a paripa.

Rége az emberek külterjes, szabadban mozgó életet éltek. Ez az életmód már önmagában testedzést jelentett. De ma már alig van így. Mind többet ülünk vagy alig mozgunk, zárt helyen, irodák, gyárak, műhelyek, hivatalok, dolgozó szobák fülledt világában, a struggle for life, a létért való küzdelem munkájában élünk. Itt elpnezesedik a test, s vele együtt megromlik a lélek is. Ma már nélkülözhetetlenné válik a testedzés eszméje, mely épségben tartja a testet, s harmatosan üdvé teszi a lelket.

A népek nagy versnyében csak testedző nemzetek állhatják meg a helyüket; éljen, viruljon tehát a tornász ideál magyar hazánk boldogulására, s zengje a himnuszt minden ajak.

A szép beszéd elhangzása után a zenekar kísérete mellett az ezrekre tehető közönség a tornászcsapatokkal elénekelt a himnust. A nemzeti ima hatalmas akkordj messze betöltötte a sőtől park sétányait.

Most a zászlók megkoszorúzása következett. Városunk és megyénk ifju szépei a következő rendben tűzték fel a koszorút a csapatok zászlajára:

Budapest (Budai) Torna-Egylet, koszorús lánya Detrich Mariska, — Budapesti Athletikai Club, koszorús lánya Eisenbarth Anna, — Székesfehérvári Torna-Club, koszorús lány Fleischer Magda, — Budapest Kőbányai Torna-Egylet, koszorús lánya Kálmán Margit, — Budapesti Posta és T. T. Sp. E., koszorús lánya Kálmán Stefike, — Budapest III. ker. T. és V. E., koszorús lánya Kamerer Panhi, — Budapesti Egyetem A. C., koszorús lánya Kenessey Bözsi, — Eperjesi Torna és V. E., koszorús lánya Kovács Irénke, — Kereskedelmi A. O. S. E., koszorús lánya Pichler Anna, — Magyar Testgyakorlók Köre, koszorús lánya Pick Jolán, — Nemzeti Torna-egylet, koszorús lánya Sárkány Margit, — Óbudai Torna Egylet, koszorús lánya Szaploncay Anna, — M. O. T. Sz., koszorús lánya Turján Jolán, — Pécsi Torna-egylet, koszorús lánya Vigyázó Mici, — Budapesti Torna-Club koszorús lánya Weichinger Mici.

A koszorúzást a zenére végzett szabad gyakorlatok követték. 5—600 tornász léz, testmozdulata bámulatos fegyelmézettséggel, egyöntetűséggel megragadó látványban mutatta be a tornászait szépségeit. A vérszédítő magyar nóták ritmusa végzett gyakorlatok az ós magyar vir-

tus legmodernebb s legmegragadóbb kifejezői és továbbfejlesztői voltak.

A szabadgyakorlatok után újabb eloszlának a csapatok s bámulatos virtuozitással és szemkápráztató variációban végzik a kitűzött versenypontokat. Itt a korlát és nyújtóverseny költi le a figyelmet, amott a lovon végzik gyakorlatokat, a pálya távolabb felében a nőcsapatok vonzottak tornászatak művészetével és bájával. A fürgesség és ügyesség versenyét, az erő küzdelmei követék. Diszkoszvetés és sikfutás volt s itt mint a verseny főpontjaiban az érdekeltek lelkesedése, biztató szavai a közönségre is átragadt. A győzteseket válla kapják s nagy diadallal hordozzák meg a tapsoló közönség előtt.

A versenyt újabb füles labdamérkőzés fejezi be. Ez a kiválóan szép és testgyakorló játék sok deris jelenetre ad alkalmat. A labda nem egyszer beesik a közönség soraiba, amely riadva menekül előle, majd a sóstó mocsarában fürdők meg s vizesen, sárosan kerül vissza a pályától ingben győzködő tornászok kezébe. Azok fülleg sárosak, maszatások, de most, jóllehet a hölgyvilág érdeklődésének is színterében állanak, győzködnek, küzdelemre a babér után.

Este 9 órakor hirdették ki az eredményt a polgári lövészkerben. Ezt megelőzőleg Nagy Emil dr. Bolla Mihály min. tanácsos és Mareczky Román titkárt intéztek lelkes beszédet a győztesekhez. A verseny eredménye:

Súlyemelés 50 kg. al. I. Steiner Adolf MTK. 20 emelés, II. Munkácsi Arthur MTK. 18 emelés, III. Weinberger Andor MTK. 15 emelés.

Súlylökés két karral. I. Weisz Richárd MTK. 135 kg., II. Pető Pál M. T. K. 110 kg., III. Fischer Tibor MTK. 100 kg., IV. Steiner MTK. 95 kg.

Diskoszvetés. I. Antal Pál MTK. 40 m. 04 cm., II. Müller Antal Székesf. TC. 35 m. 56 cm., III. Kobulcsky Károly Postás 34 m. 65 cm., IV. Lichineckert László Székesf. TC. 32 m. 98 cm., V. Kontra József Eperjesi TC. 32 m. 63 cm.

Toldi vándorj (16-os mintacsap. buzogánnyal) I. O. Budai Torna Egylet (zenére) 68 pont, II. Budapesti (Budai) Torna Egylet. 64.75 pont, III. Postások (hölgycsapat).

800 méteres síkfutás (vidékiek) I. Hurbán István (Székesf. TC. 2 p. 18 2.10 mp., II. Kribel Aladár (Eperjesi TVE.) III. Járányi Károly (Pécsi TE.) IV. Pártos Pál (Székesf. TE.)

Mintacsapatok versenye. I. Budai TE. 24 pont, II. Bpesti (Budai) TE. 23.30 pont, III. Nemzeti TE. 21.75 pont.

Rudigrás I. Szerinka László (BTC) 299 cm., II. Terebész Ágoston (Székesf. TC.) 284 cm., III. Csornyak Emil (Eperjesi TVE) 264 cm.

Atletikai főverseny (200 mt. sikfutás, gerelyvetés, magyar távolugrás) I. Lichtneckert László (Székesf. TC.) 4 pont. —1—2—1 II. Nyilassy Károly (BTC) 8 pont —3—3—3 III. Nagy József (BBTE) 9 pont —2—4—3.

400 méteres staféta futás. I. BTC. (Vagy: Háber, Gräber, Scheer:) 49.8 mp., III. Obudai TE. 100 mt. síkfutás I. Wiesner Frigyes (BEAC) 11.9 mp., II. Rác Vilmos (BEAC), III. Sheer Cornel (BTC) IV. Jobey Miklós (BEAC) V. Nagy István (BTB).

Füleslabda mérkőzés. I. Magyarország bajnoksapata 1908/9 Eperjesi Torna és Vívó Egylet. II. Postások.

Football mérkőzés: BTC—BAK. 2: 1. Tornászati főverseny. (Szabadgyakorlat nyújtón, korlát, távolugrás, sulydobás) I. Kovács Nándor (BBTE) 65.33 pont, II. Habersfeld Győző (Nemzeti TE) 54.75 pont, III. Vorsatz Lipót (III. ker. TVE.) 44.41 pont. IV. Kertész Henrik (KACE) 42.83 pont.

Birkózás. Könnyű súlycsoport: I. Radvány Ödön (BAK.) II. Berliner Ferencz (MTK.) III. Grünabel Lajos (BAK.) IV. Szirmai Árpád (BAK.) V. Hirsch Béla (Munkács TE.)

Középsúlycsoport: I. Csüdör Béla (MTK) II. Gergely István (Postás) III. Schwartz Ernő (BAK) IV. Weisz Rezső (Munkács TE.)

Nehézsúlycsoport: I. Weisz Rikárd (MTK) II. Fischer Tibor (MTK) III. Pető Pál (MTK.)

A szebbnél szebb díjak kiosztását a MOTESZ koszorús lányai végezték. A vándorj, Fadruz János értékes szoborművét az Eperjesi T. és V.

G. nyerte el a füleslabda versenyben elért kiváló eredményéért a hölgyek díját, egy ezüst babékoszorút az Obudai T. G. kapta mintacsapat tornászataért, Fejérmegye díja egy ezüst plakét Kovács Nándornak a B. B. T. G. tagjának jutott mint a tornászati főverseny győztesének, Lichtneckert László, az atletikai főverseny győztese a város díját, egy pompás ezüst plakettet kapta a pénztézetek díját, egy ezüst serleget a B. T. C. nyerte el a staféta győzelméért, a honvédelmi miniszter díját (ezüst kancsó) a Szvári T. C. nyerte el mintacsapatornászataért és a verseny rendezéséért.

A díjkiosztást tánc követte, amelyen a következő hölgyek voltak jelen:

Szűts Jenőné, Hrabovszky Auréliné, Fleischer Gyuláné, Magda, Vera és Zsuzsa, Tóth Gézáné, Detky Ferencné (Bpest), Mohai Lajosné és Mariska, Turján Józsefné és Jolán, Venczel Józsefné, Margit és Vilma (Mór), Geiszler Frigyesné (Királyszállás), Lambert Margit (Bpest), Keil Krisztina és Nellé (Bpest), Benceza János (Bpest), Zameel Karola (Bpest), Sztrányai Ilonka (Bpest), Kovács Károlyné, Ilonka és Irénke, Leszlauer Jakabné és Lola, dr. Neiszler Mária, Halla Jánosné, Sárkány Ferencné és Margit, Pete Jánosné, Armos Jenőné, Veichinger Sándorné és Mici, Mráz Vencelné és Hilda, Hinger Irén (Kunszentmiklós), Kenessey Gyuláné és Bözsi, Csázy Elemérné, Kaltenecker Viktorné, özv. Hara Gyuláné és Hajnal, Szalai Emilia, Giffing Edéné, Lenke és Lili, Furó Jenőné (Bácsmegeye), Gál Illésné, Vigyázó Imréné és Mici, Endrei Margit, Réti Józsefné, Elekés Anna, Detrich Mariska (Aba), Dominek Irén és Elli (Bpest), Pék Károlyné, Heisz Rezsőné, Heisz Gizella, Báró Jenőné, Csaga Etel (Bpest), Szávó Erzsi (Bpest), Vitkovits Kató (Bpest), Kratoivits Imréné, Szakáll Antalné és Gizike, Balog Jolán és Ildikó (Bpest), Tamássy Ilona (Bpest), Matuska Vili, Eta és Mici (Bpest), Strempl Vilma és Juliska (Bpest), Kertész Jolán (Bpest), Krausz Lenke (Bpest), Schwarz Margit (Bpest), Krausz Bözsi (Bpest).

Leányokról — anyáknak.

Női gazdasági intézet Kassán.

Két jó ismerősöm révén jutottam e sorok megírásához. Az egyik egy felvidéki kedves fiatal leányka, kivel mult évi vakáció utamban ismerkedtem meg; a másik földim, ki éveken át példás buzgóságú osztályosa volt annak a munkának, melyet Székesfehérvár hölgyei csendben, feltűnés nélkül végeznek Isten dicsőségére s a munkás lelke javára az oltáregyletben s a helybeli patronageban.

Mult év októberre óta mindkettő a kassai női gazdasági intézet növendéke. Az egyik, hogy majdan az ő kis családi körében megállja helyét, a másik, hogy előkészüljön arra az apostoli munkára, melynek életét szenteli.

Sű ü levélváltásunk révén ismerkedtem meg annak az intézetnek szellemével, áldásaival, melynek növendékei s érlelődött meg bennem a gondolat, hogy erre a korunk feminista irányzatának futó homokját megkötni hivatott „akácára” felhívjam mindenkinek, de főleg a leányos szülőknek figyelmét.

Egy évtizedet meghaladó leánynevelő működésem egyrészt arról a szomorú tényről, hogy leányaink az alatt a pár év alatt, mit az iskolában töltenek, nem készülnek el az életre úgy mint kellene. Fehérvári leányaink (az intelligens családok gyermekeire gondolok) kilencven per centje, ha csak kenyérkereső pályára nem megy, tizenégy éves korában befejezi tanulmányait Ez alatt az idő alatt megtanulja, (ha ugyan megtanulja), hogy Peking nem Délamerikában van, hogy Zalán futása nem Kisfaludy Károly drámája, hogy száz korona után hat korona-kamatot kell

fizetni, hogy a föld forog a nap körül s nem megfordítva és még egyet más. De nem sokat.

Alapos ismerete semmiről sincs, jelleme fejletlen, vállalossága sekélyes, de már igen sokat tart magáról. Otthon, mint a család becézett kedvence, urnak érzi magát, bizonyos fölényvel nézi édesanyja házi munkáját (hogyna! hisz őt szavaltáért a zárónnépélyen megtapsolták!), piroskötésű regényeket olvas, ábrázolni kezd s az utcán szívesen fogadja élemedett bácsik és pelyhelen álló diákok köszöntését. (Kis leányos eszejárásával tudniillik nem tud különbséget tenni közöttük.) Ez a nevelés aztán a kortársak jóakarató, szakavatott vezetése mellett a varróban nyer befejezést.

Sokat javított e téren a városunkban négy éve fennálló felsőbb leányiskola, mely a maga két év többlettel (tapasztalásból tudom) igen szép és áldásos munkát végez; de — eltekintve attól, hogy tulságos konzervativizmusunk folytán ennek a két évnél szükségét még igen kevés szülő érzi: tagadhatatlan tény, hogy a felsőbb leányiskola általános műveltséget, nevelést ad, de praktikus gazdasági, háztartási ismeretek közlésére képtelen.

S ez, gondolom, másutt is így van és azt hiszem, ez vezette a kassai Orsolyitákat arra a gondolatra, hogy óriási áldozatok árán egy Női gazdasági tanintézetet alapítsanak.

A női gazdasági iskolát világi szaktanerők közreműködésével maguk a sz. orsolyarendi apácák vezetik, kik arra törekzenek, hogy növénydeleikben vallásérkölcös, hazafias irányú nevelés mellett egyrészt a női munkaképességgel és képességgel természetesen egyező női keresetképességet fokozzák, másrészt, hogy növendékeiket az osztályrészükhöz jutó vagyonnak okos megtartásában s gyarapításában kioktassák. Evégből az intézet azon van, hogy növendékei a háztartás és belső gazdaság keretében tartozó valamennyi ismeretet gyakorlati uton alaposan és rendszeresen elsajátítsák, a családi, köz- és társadalmi élet követelményeivel megismerkedjenek s végül a kellő színvonalon álló műveltséget a mennyiben ennek szükségessége fenforogna, más rendbeli (zenei, nyelvi, művészi) ismereteik kibővítése által is megszerezzék.

Hogy az intézet törekvései az érdekelt társadalomra nézve mennél könnyebben és sikeresebben megvalósíthatók legyenek, a sz. Orsolyarend az intézet kebelében mintegy 80 növendék számára belakást (internátust) létesített, melyben a növendékek az ott nyert gyakorlati ismereteiket mindjárt érvényesítik is s melyben, mint második otthonukban, szeretetteljes bánásmóddal s testi-lelki egészséges fejlődésüket illetőleg odaadó gondoskodással találkoznak.

A női gazdasági tanintézet felvétele, elrendezése és felszerelése.

Az intézet Kassa sz. kir. város északnak eső részén, a pompás kilátást nyújtó erdős hegyek alján, a kies Csermelyvölgy torkolatánál, a sz. Orsolyarend 15 holdas, nagyjából parkszerűen gondozott kerti területén fekszik. A Bubits Zsigmond-utcai főbejárat „Imádkozzál — Dolgozzál” felirattal már eleve figyelmeztet, hogy itt a realis élet követelményeit szemmel tartó komoly intézettel van dolgunk. E főbejárón belépve csakhamar szemünk elé tűnik a Csermelypatak által átszelt park közepén az intézet impozáns főépülete. A 65 m. hosszú és 50 m. széles négyszögű, szabályos főépület közepét díszes kápolna foglalja el, a melyet jobbról és balról tágas udvar szegélyez. — A kápolnát és a két udvart körülzáró építmény hármassal emelkedéssel — mélyföldszint (souterrain), magasföldszint és emelet — bír. A mélyföldszinten foglalnak helyet a főző, és mosókonyhák, éléstárak, étkezőterem, vasaló, kenyérsütő, hufüstölő helyiségek, zöldségraktárak, liszt- és faskamrák. A magas földszinten vannak az igazgatósági iroda, irattár, társalgóterem, a házfőnöknő lakása, festőszoba, munkatermek, tanterem, fürdő zongoraszobák, felügyelőnői (garde

dé dame) lakás, cselédszoba, gazdasági szertár, szertári iroda s több helyiséget lefoglaló házi szöveget stb. Az emeleten van a hatalmas díszterem, hölgy szalon, vendégszoba, fogadószobák, az apácák lakosztálya (clausura), a betegek szobája, cseléd szoba, felügyelőnői (garde de dame) lakás, hálóterem, mosdószobák stb.

Megjegyzendő, hogy a főépület összes helyiségeit, terméit a célnak megfelelően izléses, modern berendezéssel s felszereléssel bírnak, továbbá villanyvilágítással, vízvezetékekkel s telefonnal vannak ellátva.

A kerti terület többi részzeit a díszkert, veteményes kert, különféle nemes fajtájú fákkal beültetett gyümölcsös, szőlődomb, csemege- szőlőültetvény, rosarium stb. foglalja le. Itt nyertek helyet a gazdasági csűr, granarium, gazdasági s kerti szertárak, üvegházak, melegágyak, rózsahajtó, méhes, uszoda, tennis-pálya, kocsolya-pálya s lugások.

E 15 holdas területtel kapcsolatban külön 3 kataszt. holdnyi területen létesült az intézet majorja a kertész és férficselédesség lakásaival, ló-, szarvasmarha- és sertésistállókkal s egyéb majorsági épületekkel. A major szintén a szükségnek és célnak megfelelő felszereléssel bír.

Az intézet gyakorlati tantárgyai: háztartási teendők, sütés-főzés, házi cukrászat, mosás-vasalás, női kézimunka és női divatcikkek előállítása, fehérneművarrás, ruhavarrás, kertgazdaság, állattenyésztés, tejgazdaság, háziszöveget. Elméleti tárgyak: Vallás-erkölcstan, társadalmi illemtan, háztartástan, egészségügy, háztartási számtan és könyvvitel, kertgazdaságtan, állattenyésztéstan, iparismerettan, jogismerettan. Rendkívüli tantárgyak: angol, francia, német nyelv, zene (zongora, cimbalom, hegedű), ének, tánc, festészet.

A női gazdasági tanintézet teljes tanfolyama két iskolai évre terjed, azaz négy félévből áll. — Félévek végén collokvimuk, a tanévek végén rendes vizsgálatok tartatnak.

A tanév október hó elején veszi kezdetét, július hó végén zárul be.

A teljes kétévi tanfolyam sikeres elvégzése után képesítő vizsgálatra jelentkezhetni, melyek sikeres letévése gazdasági oklevél elnyerésével jár. Tandij egy évre 200 korona, bennlakó növendékek havi tartásdíja 60 korona.

S most átadom a szót az intézet egyik lakójának:

„Itt, e kedves intézetben, számúzve van a divatos szellem. Helyette a meggyőződéses vallásosság, hazafiság és munkaszeretet, kötelességtudás és rendszeret uralkodik.

Nem szabad kényeskedni, hanem mindenemű házi és gazdasági munkában részt kell venniük a leányoknak. Örömm nézni, hogy sürögnek forognak a főzőkonyhában, mosókonyhában vagy a baromfi udvarban. Ezen munkálkodás által azután mint lelkiileg, mint testileg fejlődnek és öntudattal gondolnak munkájuk eredményére. Nem képzalhatnak el ennél jobb és hasznosabb képzőt fiatal leányok számára . . .

Nincs itt sápadt arc, mindnyáján csak egy virulnak az egészségétől, örömm nézni, hogy dolgoznak, fáradsznak . . .

A farsangban minden héten volt az intézetben, színelőadásunk vagy táncmulatságunk, melyeken pompás jökedv és ártatlan kópéság volt az ur s jól esett látnom, hogy azok a leánykák voltak a legvidámabbak, legjobbkedvűek, kik naponként járulnak a szent áldozáshoz . . .

A mi jó Orsolyitáink lépést haladnak a korrall, nem zárkóznak el a haladástól. Az intézet berendezése a legkényesebb igényeket is kielégítheti, nagy területen, egészséges helyen, tágas és kényelmes lakosztályokkal, a testedzés és szórakozás különféle eszközeivel meg van minden . . .

Ma van az első nap, hogy magukat a társadalomnak bemutatthassák a növendékek. Ugyanis

a zsürokon, amelyeket a főispánné vezetése mellett a városi hölgyek rendeznek, felvannak a gazdasági leányok kérve, hogy mint felszolgálók szerepeljenek. Van lázas igazatóság, készülődés! Közben leüti az igazatóságot máter praefecta az 5 erkölcsi és illamtáni megfigyzéseivel, szivökre beszélve, hogy — mint viseljék magukat szerényen, szeretetreméltóan, stb. Magáról végül csak annyit egyzek meg, hogy nem gyözők eléggé hátat adni a jó Istennek, hogy engem ide vezetett.”

Lovranában hallottam, hogy egyik nagy szállóda főszakácsnőjének havi 240 korona a fizetése. Gondolom ilyenforma intézetben tanult (külföldön egyik a másikat éri), mint a kassai Orsolyitáké.

Eszembe jutott, hogy Magyarországon 2000 tanítónő bolyong állás nélkül, kilincslel, folyámodik remél — hiába. S ha nem hiába, hát kap egy iskolát 80—100—120 nevelőtlen, rakoncátlan gyerekekkel s anüert azokkal vesződik, megfizetik évi 1000—1200 koronával.

De azért a tantónőképzőink állandóan liferálják a női proletárokat s usasítják vissza a túlon-túl fölös számmal vesződik, megfizetik Rossz uton járunk!

Ismétlően, szeretettel ajánlom az előrelátó, okos édesanyák figyelmébe a kassai „gazdászok” intézetét.

Dornis István.

ÜJDON SÁGOK.

— Kongregációi tagfölvétel. Gyönyörű tünepesség keretében tartotta meg a helybeli leánykongregáció ezidei tagfölvételi aktusát. A felvételt a szeminárium templomában történt, ahova az érdeklődő szülőkből szép közönség gyűlt össze. Pont négy órakerkezett meg Öméltósága megyés püspökünk. Az oltár előtt félkörben állott huszonkilenc fehérbe öltözött leány, a felvételt kérő tagok. Öméltósága az oltártól megróto beszédet intézett hozzájuk. A boldogságos Szüze, mint eszményre hivatkozva hatalmas erővel fejtegette a tiszta, derüs, napsugaras lelki élet irányító elveit és fontosságukat. A beszéd után dr. Vass, kongregációi praefektus, kérte a jelenlévők felvételeit. Miután a Megyéspüspök felszólítására a felavatandók nyilvános hitvallást tettek, Öméltósága kezeiből egyenkint megkapták a kongregáció jelvényét, a két szalagon függő érmét. Az utjonnan beigtatótt tagok a következők: Bartusek Mária, Berrár Mária, Brüller Sarolta, Dcák Mária, Gerbán Irén, Giszt Ilona, Halmosi Mária, Kajdy Alice, Kerbler Anna, Kodes Róza, Köller Bianka, Köller Izabella, Köller Margit, Kovách Katalin, Korgely Anna, Kövessy Emma, László Irén, Molnár Irén, Müller Sarolta, Paulinyi Erzsébet, Pálkás Irén, Pápa Mária, Rákos Anna, Récsy Etel, Seper Erzsébet Schlögl Mária, Tancer Mária, Török Adél, Wolff Mária.

— Érettségi. A helybeli főreálisokla VIII. osztályu tanulónak érettségi vizsgálata folyó hó 19 és 21-én lesz. A főgimnáziumban 22, 23 és 24-én tartatnak meg az érettségi vizsgálatok. A kultuszminiszter a vizsgálatokra miniszteri biztosul Várady Károly dr. tankerületi királyi főigazgatót küldötte ki.

— Népszövetségi négyülések. Két nagy sikerü négyülést is tartott megyei népszövetségi szervezetünk vezetősége a megye területén pünkösöd másnapján. Bicéskén már évek óta folyik a szervezeti élet kiépítésének munkája. Szarka Gyula plébános irányító vezetése mellett egymás után egész sereg agilis káplán igyekezett a keresztény-szociális, majd a népszövetségi eszméket érvényre juttatni. A hétfői négyülésnek nem is volt kezdeményez és a célja, hanem a lelkesítés és figyelmeztetés. A gyűlést Szarka Gyula plébános nyitotta meg örülmetszéit magyar

egyenységének megfelelő magvas beszéddel. Utána Hálinek Béla hitoktató fejtegette általános tetszés között a sajtó fontosságát. Majd dr. Vass igazgató lépett az emelvényre és másfélórás beszédben tárt a közönség elő a tömegörönek, szerzedkedésnek kultur-jelentőségét és ezzel kapcsolatban a katolikus népszövetség programját. Végül ismét Szarka Gyula plébános beszélt. Összefoglalta az elhangzott eszméket és a jelenlevők viharos lelkesedése között a gyűlést bezárta. Az egybegyűlteket egy kintinően sikerült népgyűlés tanúságaival és azzal a szent fogadással távoztak, a népszövetség zászlajának nemcsak hű katonái, lesznek, hanem egyuttal apostolai is.

Dunapentelén d. u. 2 órakor litania után volt nagyszabású népgyűlés a templomtéren, ahol együtt volt egész Dunapentelét lakossága, mintegy 1500 ember. A népgyűlést Ligday Károly igazgató nyitotta meg lelkes szavakkal. Az első szónok Csima Jenő központi kiküldött volt, aki a népszövetség hivatásáról, szervezeti céljairól frappans beszédet mondott a közönség nagy tetszésnyilvánítása között. Megcáfolta a népszövetség felekezeti jellegéről alkotott téves véleményeket, rámutatott arra, hogy a népszövetség a többi vallásfelekezetekéhez szemben céljaiban törekvéseiben milyen magatartást tanusít. *Benái Nándor* a székesfehérvári központból érkezett másik szónok a sajtóval foglalkozott nagyhatású beszédében. A sajtó kinövéséit, fejtegette s meggyőző szavakkal hangoztatta hogy a kath. sajtónak kell teremtenie egységes, keresztény közvéleményt, amelyből a keresztény szervezetek alapjukat és erősségüket veszik. Még Ligday Károly igazgató plébános szöveget hivelhez buzdítván őket a további kitarásra. A gyűlés főnyes eredményel végződött, a 109 tagból álló szervezet tagjainak száma 160-ra emelkedett.

— **Adomány.** Báró Mandorff Géza országgy. képviselő 40, Zichy Rafael 10 koronát adományozott feltűntetésüképpen a tornaverseny céljaira.

— **Husz éves találkozó.** A felső kereskedelmi iskolát 1889. évben végzett tanulóitársak pünkösdi első napján 20 éves találkozásra gyűltek össze. Megjelentek: Kenessey József primási házigazdónok Bádapest, Rozgonyi R. Győző m. kir. adóellenőr Aranyosmaróth, Drexler Mihály takarékpénztári igazgató Soroksár, Lovsy Benő fűrésztelapi gondnok Alkenyér, Vadász Odón államvasuti ellenőr neje és leánya Budapest, Gergely Jenő osztályfőnök Budapest, Seidel György állomásfőnök Pakrecz, Stieger István főkönyvelő Széchenyi, Kertész Manó magánhivatalnok Hamburg, ifj. Pápay Nándor bankigazgató Széchenyi, Kálmán Sándor Adria bizt. titkára Széchenyi, Schnetzer Nándor kereskedő Széchenyi, Braum Lajos kereskedő Széchenyi.

A szép számmal egybegyűlteket reggel 8 kegyeletüket rótták le elhalt igazgatójuk dr. Fehér Miksa tanár, Dr. Herman Sándor és két tanuló társuk: Schmiedt József és Langráf Mihály sírjánál, megkoszozva azokat. Majd először a neol. izr. emplotba mentek, ahol az elhalt tanáraik és iskolatársaikért gyász isteni tiszteletet rendeztek, a melyen a főként éneke után dr. Steiner Jakab költői szárnyalású beszédet tartott.

Innen a kereskedelmi iskolába mentek, ahol Rozgonyi R. Győző szép beszéddel üdvözölte a fogadásukra megjelent Pék János igazgatót s volt tanáraikat: Dr. Szabady Józsefet, Farkas Antalt, Téry Józsefet. Pék igazgató megköszönte a megemlékezést.

Az iskolától a szemináriumi templomba vonultak, ahol Szeffü Ignác hittanár csöndes misét mondott.

Déliben a Bandl-féle sörcsarnokban bankett volt délután pedig ifj. Pápay Nándor a szőlőjében látta vendégül volt iskolatársait.

Az iskolatársak fogadalmat tettek, hogy 10 év múltán újból találkoznak.

— **Közönségnépvánítás.** Mindazoknak, kik Istenben boldogult Grosszinger Kálmán ravatalára koszort helyeztek, úgy a Vármegye tisztikarának valamint a 48-as aggharcos honvédegyetnek, melyek a temetésen megjelentek és azoknak, kik bármi módon résztvételnek kifejezést adtak, hálás köszönetet nyilvánítja, Székesfehérvár, 1909 június 1-én Grosszinger család.

— **Kitüntetett cseléd.** Habik István minde- nest, aki 50 éve szolgálja urát, a földművelési miniszter 100 koronás pénzjutalommal és elismerő oklevéllel tüntette ki.

— **Adomány.** A városi aggintézeti gondozottak részére pünkösdi ünnepén leendő kiosztás végett özv. Wurczinger Józsefné jó szíve sugallatát követve, 20 koronát küldött. A jó tett maga magát dicséri. Ezen kegyes adományért — az aggok nevében — ez uton nyilvánított forró köszönetemet. Ambach József, id. gondnok.

— **Halálozás.** Özv. pásztovai Komócsy Pálné született csobánci Mészöly Mária május 30-án, életének 64-ik évében Pécelen elhunyt.

— **Jegyzők közgyűlése.** Szombaton d. e. 10 órakor volt a jegyzők rendkívüli közgyűlése, melyen elhatározták, hogy a jegyzők számára készített politikai lap megindítását támogatni fogják, továbbá, hogy a községi és körjegyzők áruháza gyufáját minél szélesebb körben terjeszteni fogják.

— **Öngyilkos százados.** Tegnap délután villámgyorsan terjedt szét a hír, hogy Sipos Gyula honvédszázados d. u. fél 3 órakor föbe lötte magát és rögtön meghalt. Halála mély megdöbbenést keltett mindenki lelkében, részben önmagáért, még inkább azonban szerencsétlen családjáért, a melyet a borzasztó eset gyszba döntött. Sipos Gyula, a ki a honvédség hadbírói osztályánál szolgált s a fogháznak felügyelője volt, régóta betegeskedett, hátgerinc sorvadása volt, a mely nemcsak életerejét fogyasztotta, hanem irtózatossá tette kinokkal is gyötörte őt. Hosszu idő óta bottal járt már, hogy agyonkínzott testét támogassa. Részben ez, részben pedig súlyos anyagi körülményei keserítették el a szerencsétlen embert. Tegnap kapta az átiratot, mely őt jun. 1-től szolgálatától felmentette és nyugdíjaztatását rendelte el. Talán ez a körülmény adta meg az utolsó lökést szerencsétlen lépéséhez. Tegnap d. u. bement hivatalába. Majd Morvay hadbíró őrnagy szobájába lépett, a szolgát elküldte, hogy hozzon számára tollszárat. Alig lépett az ki a szoba ajtaján, midőn dörrenést hallott. Rögtön visszafordult s a századost a diványon ülve találta. A feje félrecsuklott s a jobb füle fölött egy kis ütöt sebből lassan szívárgott a vér. Rögtön segítségért kiáltott. A katonák összefutottak, rövid idő múlva megjelent Molnár József dr. ker. orvos is, de az is csak a beállott halált konstatálhatta. A forgó pisztoly golyója úgy látszik, egy pillanat alatt végzett a halálra szánt emberrel. Hulláját a katonai kórházba szállították.

A mint értesülünk, Sipos százados régóta készülődött a halálra. Tisztársainak többször emlegette, hogy testi fájdalmait nem bírja s agyonlőni magát. Tudta azt is, hogy halála után családja részben a nyugdíj, részben pedig öt kiskoru gyermekének járó tartási költsége révén kedvezőbb anyagi helyzetbe jut, mintha ő életbe marad. A szerencsétlen százados temetése szerdán d. u. 4 órakor lesz a Szent István-utrából.

— **Állatkilállítás.** Folyó hó 6—10-ig Budapest Tatterszaalban országos állatkilállítást rendez az ország gazdasági egyesület. A F. G. E. lelkes hangú felhívást küldött szét a vármegyénk kispapjaihoz, hogy a tanulságos kiállítást minél többen tekintsék meg. Az állatvasutak üzletigazgatósága ez alkalomra 10—10 utas számára féron a III-ik osztályú vonatjegyet engedélyezett. Jelentkezni a községek előjárósága után legkésőbb jun. 4-éig lehet.

— **Ásatások Kajászószentpéteren.** Csontos Andor országgyűlési képviselő Kajászószentpéteren, ott, hol a monda szerint a régi hun fejedelmek temetkezési helye volt, egy római fűrdőt ásatott ki és az ott talált régiségeket beküldötte a Nemzeti Múzeumnak. Az ásatások színhelyére a Múzeum igazgatósága Sebástyén Gyulát és Nagy Gézát küldte ki, akik átvizsgálták ott a vidéket és több helyen próbaásatásokat eszközöltek. A kiásott fűrdőtől nem messze, a keveszói völgy mellett nyugat felé vonuló dombtetőn egy őskori urnatemetőt találtak, ahonnan három urnát és néhány bögrét ástak ki. Megállapították, hogy ezek a leletek a Kr. e. 2000—2100-ik évből származtak. Az ásatásokat még folytatni fogják.

— **A közönség köréből.** A maga erős és vádli kiteleiben egész terjedelmében adjuk a következők hozzánk intézett levelet:

Éhes és ünnepbontó kereskedők. Emberelemléket óta a három Norma (Karácsony, Huszvet és Pünkösdi) ünnep első napján ez ősz szabad királyi város összes kereskedői — a fűszereseket kivéve — üzleiteiket zárva tartották, csak mióta néhány éhes kereskedő telepedett le itt, azóta nincs tiszteletben tartva a három ünnep, és ebben az ünnepbontásban nagyon természetesen a Szőgyény-Marich-utca megy legelői, hol most is Pünkösdi első napján egy üzlet kivételével — valamennyi nyitva volt. Igen helyesen tenné a nagyközönség ha ezeket az éhes-és Istenet botránkozató kereskedőket kerülné, így talán eszükbe jutna, hogy tán mégis jó volna, Isten, embert és ünnepeket tiszteletben tartani.

A midőn tek Szerkesztő urnak szívességerét köszönetet mondok, vagyok mély tisztelettel

Egy hí óvasója.

— **Kimenő a férjeknek.** A június 3-áról 4-ére éjszaka teljes holdfogyatkozás lesz. Éjfél után háromnegyed órával belép a hold a föld árnyékába. Eleinte a hold baloldalin keskeny, sötét sáv jelenik meg, a mely mindinkább jobbra húzódik, végére az egész hold elborítja a föld árnyéka. A hold azért nem sötétül el, hanem sötét rézvörös színűvé válik. Három óra után a holdfogyatkozás teljessége befejeződött és a hold kezd kikerülni a föld árnyékából, de még mielőtt a tűnemény véget érne, letűnik a horizontról. Reméljük, hogy az éjszaka kimenő lesz a férjeknek.

— **A földadókataszter Fejérmegyében.** Em-lítettük már, hogy a fejérmegyei gazdák súlyos adóterheinek csökkentésére az új földadó kataszter kiigazítása alkalmából nagyobb mozgalom indult. A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület egy kiküldött bizottságot bízott meg, hogy a tiszta jövedelmi fokozatot újból való megállapítása és a területek új besorozása tekintetében javaslatot készítsen. A javaslat elkészítésére és az indoklás megszerkesztésére Koller Pált, Koller Tivadart és Pajz Gyula drt kérték fel. A kész javaslat az egyesület legközelebbi igazgató-választmányi ülése elé terjesztetik.

Nagyméltóságú

Zichy János gróf szöleszete elad

ugy nagyban, mint zárt palackokban saját főzésű valódi ó törkölypálinkát 2-10 K, új törkölypálinkát 1-90 K, cognacot 5 K árban literenként, palackkal együtt.

Csomagolás önköltségen szállítatik. — — — Szállítás utánvétellel történik. Megrendelések

Uradalmi intézőség Tács.

(Fejérm.) címre kértnek.